

ASPECTE ALE FOCȘANILOR ÎN ANII DICTATURII CARLISTE (1938 - 1940)

Ramona Miron

Evoluția vieții democratice din România a fost stopată, în 1938, de instalarea regimului de autoritate monarhică, Regele devenind principalul factor decizional de pe scena politică, fapt urmărit de acesta încă de la reîntoarcerea în țară, în 1930.

Guvernul Goga - Cuza, format la 29 decembrie 1937, nu a rezistat la putere decât 44 de zile, netezind, astfel, drumul instaurării Dictaturii Regale la 10 februarie 1938. În fruntea Consiliului de Miniștri a fost numit patriarhul Miron Cristea, cu scopul de a atrage Biserica în acțiunea de influențare a populației în favoarea noului regim.

Într-o primă etapă, guvernul prezidat de Miron Cristea s-a preocupat de restabilirea ordinii și instituționalizarea regimului de autoritate monarhică, în acest spirit fiind introduse cenzura și starea de asediu, autoritățile militare având dreptul de a face percheziții, s-a revocat convocarea corpului electoral, au fost numiți noi prefecți aleși din rândul militariilor activi, s-a elaborat un nou pachet de legi de ordin politic, social, economic, administrativ și cultural ¹.

Astfel, în cursul lunii februarie 1938, o comisie a elaborat textul noii Constituții, prin care, deși era menținut principiul potrivit căruia toate puterile statului emană de la națiune, precum și cel al separării puterilor în stat, în realitate acestea au fost concentrate în mâna Regelui, care, conform art. 30, era declarat „capul statului”. Spre deosebire de Constituția din 1923, noul act nu mai acorda

---

¹ Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX (1918 - 1948)*, Editura Paideia, București, 1999, p. 344.
<http://cimec.ro/> <http://muzeulvrancei.ro>

prioritate puterii executive, Parlamentul, despuat de principalele lui atribuții, devenind un organ decorativ ².

La 21 februarie 1938, Prefectura Județului Putna a transmis Poliției Orașului Focșani 800 de exemplare din „*Proclamația M.S. Regelui Carol II către țară*”, pentru a fi afișate în tot orașul, cu scopul de a informa cetățenii despre menirea noii Constituții și anume „*să așeze temelii mai solide și mai drepte statului nostru și să îndrume viața obștească pe o cale mai sigură, mai liberă și mai sănătoasă. Prin această nouă Constituție se proclamă hotărât întâietatea națiunii. Se statornicește și se lănuiesc mai bine datoriile și drepturile cetățenilor*” ³.

La 24 februarie 1938, noua Lege fundamentală a țării urma să fie supusă votului cetățenilor, Poliția având sarcina să vegheze ca „*toate instituțiile publice și localurile publice de orice fel să fie închise*” ⁴, deoarece „*în această zi se va proclama un plebiscit către popor pentru aprobarea noii Constituții*” ⁵. Această zi era considerată „*o zi de sărbătoare națională*” și toți cetățenii erau obligați să participe la vot. Plebiscitul era programat să înceapă la ora 8 dimineața, odată cu tragerea clopotelor la toate bisericile, comunicarea rezultatelor urmând a se face în aceeași zi, la Prefectura Județului Putna, până la orele 16 ⁶.

Pentru acest eveniment, în Focșani au fost organizate secții de votare în următoarele puncte :

Secția I - în localul Primăriei, din Bulevardul P. P. Carp, nr. 17

Secția a II-a - la Școala de Fete nr. 2 din Calea Cuza - Vodă, nr. 14

---

² Aron Petric (coord.), *Istoria României între anii 1918 - 1981*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981, p. 145.

³ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita: A.N.Vn.), fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 108 / 1938, f. 62.

⁴ *Ibidem*, f. 65.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*, f. 74.

Secția a III-a - la Școala de Fete nr. 2 din strada Sublocotenent Botescu, nr. 6

Secția a IV-a - la Școala Primară de Băieți nr. 4, din strada Regina Elisabeta, nr. 12 ⁷.

Rezultatele plebiscitului din 24 februarie 1938, pentru orașul Focșani, au fost următoarele : alegători înscriși pe listele electorale - 5671, alegători votanți - 4331, alegători „pentru” - 4328 și alegători „împotrivă” - 3 ⁸.

La 26 februarie 1938, Prefectura Județului Putna transmitea către Ministerul de Interne o Dare de seamă, prin care autoritățile centrale erau informate de modul cum s-a desfășurat plebiscitul. Conform acestui document, la 22 februarie 1938, toți pretorii, notarii și primarii din județul Putna primiseră instrucțiuni de pregătire a plebiscitului, au avut loc consfătuiri cu șefii de autorități de pe raza întregului județ, precum și cu personalul corpului didactic secundar și primar din Focșani, s-au pavat străzile, s-a arborat tricolorul, iar „în județ domnește liniștea, populația își caută de treabă, nemaifiind agitată de oamenii politici” ⁹.

Constituția a fost promulgată la 27 februarie 1938 și publicată în Monitorul Oficial la 28 februarie 1938.

Conform unei Decizii emise în luna martie de Ministerul de Interne, exclusivitatea editării broșurii „*Noua Constituție Regele Carol II*” o deținea Liga Pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor, nicio altă editură nemaiavând acest drept.

De asemenea, Liga Pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor s-a preocupat și de editarea unei variante de lux a acestei broșuri, scrisă pe hârtie velină, legată în pânză și piele, care cuprindea, pe lângă textul oficial, și personalitățile sub care avuseseră loc promulgarea și punerea în aplicare a noului așezământ constituțional. În acest sens, și prefectului de Putna i se solicitase o fotografie. Banii

---

⁷ *Ibidem*, f. 100.

⁸ *Ibidem*, f. 112 verso.

⁹ *Ibidem*, f. 122.

rezultați din vânzarea publicației cu noua Constituție urmau să fie donați „Fondului Carol II”¹⁰.

La 5 martie 1938. Prefectura Județului Putna a primit din partea ministrului de Interne Armand Călinescu o Adresă prin care era argumentată semnificația zilei de 24 februarie 1938, precum și importanța regimului instaurat la 10 februarie 1938:

*„În ziua de 24 februarie, în țară, s-a rostit într-o desăvârșire libertatea asupra noii Constituții. Pentru întâia oară în istoria vieții noastre publice 92 % din Corpul Electoral a participat efectiv la vot. Pentru întâia oară o consultare populară s-a desfășurat fără înregistrarea celui mai mic incident. Este, desigur, în primul rând meritul poporului nostru, care într-un ceas istoric a găsit în sine înțelepciunea trebuitoare. Noul regim instaurat la 10 februarie numind în fruntea județelor și orașelor ofițeri și magistrați de care sunt legate indisolubil noțiunile de autoritate, legalitate și imparțialitate a schimbat prin aceasta fața administrațiilor noastre locale. De pretutindeni, toate ecourile care vin Ministerului arată că în urma acestei prefaceri au dispărut din Prefecturi și Primării clientelele politice, iar funcționarii pot presta nestingheriți serviciul lor”*¹¹.

Încă de la 17 februarie 1938, în „Monitorul Oficial” a fost publicat Înaltul Decret Regal nr. 870, care obliga funcționarii publici să declare dacă au făcut politică, având la dispoziție șapte zile pentru a demisiona din partide sau grupări politice¹². Până la 6 martie 1938, toți funcționarii urmau să depună jurământul după noua Constituție¹³.

Tot de la București, autoritățile locale au primit dispoziții conform cărora la conducerea primăriilor trebuiau să fie numiți „oameni absolut nepătați, care nu au fost angajați în luptele trecute

---

¹⁰ *Ibidem*, dosar nr. 61 / 1938, f. 65.

¹¹ *Ibidem*, dosar nr. 44 / 1938, f. 181.

¹² *Ibidem*, dosar nr. 109 / 1938, f. 5.

¹³ *Ibidem*, f. 492.

de partid și care să nu dea astfel impresia vreunei reveniri în orice formă la vechile stări”¹⁴.

În fiecare comună a fost numit câte un primar ales din rândul demobilizaților cu cel mai mare grad în armată sau din rândul ofițerilor în rezervă, care nu activaseră în organizații politice și nu avuseseră calitatea de primar în trecut. Pentru Focșani a fost ales în funcția de primar magistratul Mihail Țincu, născut în anul 1900, doctor în Drept, care nu făcuse politică, iar în armată avusese gradul de sublocotenent¹⁵.

La 30 martie 1938, Prefectura Județului Putna a înaintat Ministerului de Interne Darea de seamă nr. 3.908, în care era prezentată activitatea principalelor partide politice din Focșani. în perioada februarie - martie 1938.

Astfel, „*partidul care s-a aruncat fățiș în luptă*” a fost cel **Național - Țărănesc**, ai cărui membri au difuzat în județul Putna un discurs ținut de Iuliu Maniu la întrunirea Comitetului Executiv al partidului în ziua de 12 februarie 1938, precum și o scrisoare adresată de acesta, patriarhului României, Miron Cristea. Poliția locală a reușit să-l prindă pe cetățeanul Cursband, care a declarat că a răspândit câteva astfel de manifeste. Persoanele care au primit astfel de manifeste, au fost chemate la Poliție pentru a le returna.

S-a suspectat că pe teritoriul județului Putna ar fi fost răspândite și exemplare din discursurile susținute, în ziua de 12 februarie 1938, de Nicolae Lupu și Ion Mihalache. După cercetări făcute pe teren, Poliția nu a găsit niciun document de acest gen. În această Dare de seamă, se mai specifica faptul că unii membri ai Partidului Național - Țărănesc „*înceau să răspândească știri contra regimului carlist, având un aer provocator*”¹⁶.

Același document mai nota faptul că membrii **Partidului Totul Pentru Țară** au ezitat la început să voteze Constituția, dar în

¹⁴ *Ibidem*, dosar nr. 44 / 1938, f. 181 verso.

¹⁵ *Ibidem*, dosar nr. 62 / 1938, f. 50, 57.

¹⁶ *Ibidem*, dosar nr. 44 / 1938, f. 184 - 184 verso.

final s-au pronunțat „*pentru*”. Începând cu 20 martie 1938, partidul și-a reluat activitatea, după o pauză de două săptămâni. În zilele de sărbătoare, membrii Partidului Totul Pentru Țară se întâlneau la biserică, „*cuvântul de ordine fiind purtat din om în om*”¹⁷. Mulți dintre ei erau nemulțumiți deoarece pe unele funcții erau numite persoane care activaseră, anterior, în Partidul Liberal. Un exemplu în acest sens îl reprezentau Camera de Comerț și Industrie și Camera Agricolă, unde se considera că „*s-au instalat persoane care nu au prestigiu și nici autoritate*”¹⁸.

Cât privește **Partidul Național Liberal**, acesta „*nu activa fățiș, însă toți oamenii săi de vază, zilnic, circulau pe ruta București - Focșani*”¹⁹ și „*când diferitele numiri puneau oamenii partidului lor, aveau aerul că au triumfat*”²⁰. Celelalte formațiuni politice nu se manifestau în niciun fel, fiind considerate ca și inexistente.

Un alt factor care a contribuit la instituționalizarea noului regim a fost realegerea patriarhului Miron Cristea în fruntea noului guvern, după demisia acestuia la 30 martie 1938. La 31 martie 1938, Prefectura Județului Putna a transmis o Adresă către preturi, primării și Chestura Poliției Focșani prin care se aducea la cunoștință faptul că „*prin Înalt Decret Regal nr. 1418 / 30 martie 1938 s-a primit demisia guvernului și Înalt Prea S. S. Dr. Miron Cristea Patriarhul României a fost numit președinte al Consiliului de Miniștri și însărcinat cu formarea noului guvern. Prin Înalt Decret Regal nr. 1419 / 30 martie 1938 au fost numiți miniștrii noului guvern*”²¹.

Tot în ziua de 30 martie 1938 a fost emis și Decretul privind dizolvarea partidelor politice, acesta fiind unul din obiectivele regimului carlist. Cu acest prilej, pe raza județul Putna a fost răspândit următorul manifest: „*Am socotit indispensabil să creem o stare de*

---

¹⁷ *Ibidem*, f. 185.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, dosar nr. 106 / 1938, f. 263.

*spirit nouă, eliberând pe toți de disciplinele strâmte impuse de grupuri sau partide. Țara întreagă a simțit nevoia unei ere de liniște și pacificare a sufletelor”*²². Decretul de dizolvare a partidelor politice a fost urmat de o vehementă campanie împotriva acestora, concretizată în închiderea sediilor, confiscarea bunurilor sau suspendarea presei de partid.

O altă măsură inițiată de regimul monarhic a fost cenzurarea presei, prin Decizie Ministerială înființându-se un Serviciu de Presă care avea următoarele atribuții: centralizarea și rezumarea informațiilor și articolelor apărute în ziarele din Capitală și din provincie, transmiterea materialelor care urmau să fie publicate, realizarea cenzurii presei și trimiterea de informații către Societatea de Radio - Difuziune.

De asemenea, la toate prefecturile din țară urma să se deschidă un Birou al Presei, care avea rolul de a selecta materialele înainte de a ajunge la tipografie²³.

La 31 martie 1938, Serviciul Presei, condus de prim - procurorul militar lt. - col. Romulus Hottineanu, a transmis Prefecturii Județului Putna un exemplar din broșura „*Instrucțiunile pentru executarea cenzurii publicațiilor streine*”. Două săptămâni mai târziu, autoritățile putnene au confirmat primirea acestei broșuri, menționând și persoanele desemnate pentru controlul presei interne - Ion M. Dimitrescu și al celei externe - Constantin Tenov și Petre Stanciu²⁴.

Instrucțiunile prevăzute în broșură erau următoarele:

1) Biroul de Cenzură a presei străine verifica toată presa străină de orice natură sosită în județ, fiind sub controlul Prefecturii Județului Putna

---

²² *Ibidem*, f. 277 verso.

²³ *Ibidem*, dosar nr. 112 / 1938, f. 17.

²⁴ *Ibidem*, f. 28 - 29.

2) Acest birou funcționa pe lângă oficiul poștal de reședință sau chiar în incinta acestuia și era condus de un delegat al Prefecturii, care era prezent în momentul desfacerii sacilor cu publicații străine

3) Publicațiile străine erau clasate în trei categorii:

a) cele interzise a fi răspândite în țară, care erau confiscate de Biroul de Cenzură

b) cele care urmau a fi difuzate, după ce fuseseră verificate de Biroul Central al Cenzurii din București

c) cele cenzurate de birourile din provincii²⁵.

Dintre publicațiile locale care au fost supuse cenzurii amintim: „*Sentinela*”, „*Ghiocel*”, „*Frământări Didactice*”, „*Mâna Mântuitoare*”, „*Oastea Creștină*” sau „*Îndrumătorul Agricol*”²⁶.

În anul 1938, în județul Putna existau șapte tipografii, din care una la Adjud, una la Panciu și cinci în Focșani („*Sentinela*” condusă de Tița Pavelescu, „*Cartea Putnei*” a lui Alexandru Alexandrescu, „*Cultura*” aflată sub patronajul lui I. Iacobshon, „*Gh. D. Mircea*” condusă de Gheorghe D. Mircea și tipografia „*V. Nanu*” care purta numele proprietarului²⁷.

Librăriile și depozitele de ziare din Focșani nu importau cărți, reviste sau ziare de peste hotare, ci le procurau de la librăriile din țară, unde erau deja verificate și selecționate: librăria „*Lumina*” aducea reviste franțuzești de la Agenția Română „*Hachette*” din București, depozitul de ziare „*Gheorghe Duca*” făcea comandă de ziare și reviste germane la Cernăuți sau la librăria „*Cartea Românească*” din București, iar librăria „*Vasile G. Grigoriu*” apela la aceleași surse menționate mai sus, pentru a procura reviste franțuzești și nemțești²⁸.

---

²⁵ *Ibidem*, f. 31 - 32.

²⁶ *Ibidem*, f. 185, 187, 189, 214, 219, 234.

²⁷ *Ibidem*, f. 82.

²⁸ *Ibidem*, f. 146.

Un alt pas al regimului de autoritate monarhică l-a constituit adoptarea unei noi reforme administrative, în vara anului 1938, prin care au luat ființă ținuturile.

Astfel, au fost create 10 ținuturi în fruntea cărora au fost numiți rezidenții regali, care se bucurau de largi prerogative, iar „*principala lor sarcină era aplicarea hotărârilor guvernamentale, asigurarea ordinii și liniștii publice în ținutul respectiv*”²⁹.

Județul Putna aparținea de Ținutul Dunărea de Jos, cu reședința la Galați. Prin Înalțul Decret Regal nr. 2920 / 1938, pentru acest ținut, a fost numit rezident regal Victor Cădere, în calitate de ministru plenipotențiar, iar prin Înalțul Decret Regal nr. 2921 / 1938 a fost ales secretar general Mihail Miloteanu³⁰. Ulterior, la 1 februarie 1939, Victor Cădere a demisionat, istoricul Constantin C. Giurescu devenind noul rezident regal al Ținutului Dunărea de Jos³¹.

Pentru a scoate tineretul de sub influența legionarilor, la 15 decembrie 1938 regimul carlist a emis un nou Decret - Lege, prin care era reorganizată Straja Țării, aceasta devenind o organizație de Stat, din care făceau parte băieți și fete cu vârsta cuprinsă între 7 și 18 ani, respectiv 7 - 21 ani. Comanda supremă o avea Regele, considerat „*marele străjer*”, față de care toți membrii erau datori să depună jurământul de credință. Deviza organizației era „*Credință și muncă, pentru țară și Rege*”³².

Pe teritoriul Focșanilor, organizațiile străjerești s-au remarcat prin desfășurarea unei bogate activități.

În octombrie 1939, străjerii Liceului „Unirea” au comemorat șase luni de la decesul profesorului universitar Gheorghe Gh. Longinescu, organizând o pioasă comemorare la care au luat

---

²⁹ Ținutul Dunărea de Jos 14 august 1938 - 1 iunie 1939, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală București, 1939, p. 146.

³⁰ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 41 / 1938, f. 7.

³¹ Idem, fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 100 / 1939, f. 1.

³² Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 352.

cuvântul directorul liceului, profesorul Ion Diaconu, profesorul Gheorghe Dimitriu, precum și elevul Mironescu³³.

La 20 aprilie 1940, inspectorul Mirescu și comandantul Cohortei Focșani, Dumitru Beldie i-au vizitat pe străjerii Liceului „Unirea”. Au fost inspectate biblioteca, sediul organizației străjerești, clasele de curs, sala de tir, muzeul și sala de repetiții a fanfarei liceului. La această întrunire, profesorul Ion Diaconu a prezentat oaspeților activitatea desfășurată de străjeri pe sectoare:

1) Fanfara liceului număra un număr de 70 de străjeri coordonați de profesorul D. Rădulescu, iar instrumentele folosite aveau o valoare de 200.000 lei

2) Societatea Sportivă a Străjerilor cuprindea trei secțiuni: fotbal, volei și baschet și era condusă de profesorii Nicolae Grigorescu și Eftimie Costeniuc

3) Societatea Științifică de Fizică și Chimie organiza ședințe publice săptămânale conduse de profesorul Vasile Bălănescu

4) La Cercul de Aero - Modele activau 22 de străjeri instruiți de P. Codrescu

5) La Școala de Tir erau înscriși toți elevii cursului superior, avându-i ca instructori pe comandanții Nicolae Grigorescu, Eftimie Costeniuc, C. Cocea și Gheorghe Chiriac

6) Școala de Propagandă Culturală, condusă de profesorii Gheorghe Dimitriu și Gheorghe Popescu (preot), și-a extins activitatea atât în cartierele mărginașe ale Focșanilor, dar și în restul județului Putna

7) Cercul Agricol număra 36 de străjeri, conduși de profesorii Dumitru Popa și Dumitru Ianchevici

8) Cercul Filatelist era condus de profesorul Spiridon Lăduncă, având un efectiv de 20 de străjeri

9) Societatea de Desen Tehnic, condusă de profesorul Alexandru Plopăcenel.

---

³³ „Focșani”, Anul I, Nr. 15, Duminică, 15 Octombrie 1939, p. 4.

La finalul vizitei s-a coborât pavilionul național, moment la care a asistat și întregul corp profesoral³⁴.

La 26 mai 1940, a avut loc, la Liceul Industrial de Fete, solemnitatea străjerească a depunerii jurământului, la care au participat corpul profesoral, în frunte cu profesoara Belcescu, director al liceului, comandantul Tenescu și un public numeros. Slujba a fost oficiată de preotul Ciută, iar evocarea zilei a fost ținută de Natalia Giurgea. Ceremonia a fost urmată de un program de jocuri și coruri românești³⁵.

În vara anului 1940, Legiunea de Străjeri Putna și Societatea „*Principele Mircea*” au organizat un ceai dansant, sub patronajul generalului Sion și al colonelului I. Petrescu (prefectul județului). Suma adunată cu ocazia acestui eveniment (la care au participat personalități atât din Focșani, cât și din restul județului Putna) a fost de 200.000 lei. Banii adunați în urma acestui eveniment au fost folosiți pentru ajutorarea concentrațiilor³⁶.

La sfârșitul anului 1938, rezidentul regal al Ținutului Dunărea de Jos a cerut autorităților putnene să pună la dispoziția unităților străjerești terenuri virane pentru a fi amenajate și folosite, cu scopul asigurării desfășurării unei bune activități³⁷.

Din inițiativa rezidentului regal Constantin C. Giurescu s-au înființat la Soveja trei tabere străjerești, aparținând Legiunilor de Străjeri Putna și Ismail. Cele trei tabere au fost inaugurate, la 15 iulie 1939, în prezența rezidentului regal, a prefectului județului Putna, Alexandru Cristescu, a profesorului Nicolae Rădulescu, a primarului Focșanilor, Ștefan Dimitriu și a ajutorilor de primar, Romulus Negruz și maiorul Cojocar. După inspectarea taberelor, s-a înălțat pavilionul

---

³⁴ *Ibidem*, Anul II, Nr. 40, Duminică, 28 Aprilie 1940, p. 4.

³⁵ *Ibidem*, Anul II, Nr. 44, Duminică, 2 Iunie 1940, p. 2.

³⁶ *Ibidem*, Anul II, Nr. 50, Duminică, 21 Iulie 1940, p. 4.

³⁷ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 41 / 1938, f. 287.

și au luat cuvântul profesorul Ioan Florea, comandant al Legiunii de Străjeri Putna, prefectul județului Putna și rezidentul regal³⁸.

În 1939, comandantul „Străjii Țării” l-a informat pe rezidentul regal despre faptul că „*diferiți indivizi mișună prin orașe și cutreeră satele și în numele „Străjii Țării” răspândesc și vând cărți, broșuri, reviste, ziare, contractează abonamente și plasează diverse reclame comerciale. În afară de cărțile expuse în librării, literatura străjerească se distribuie numai de unitățile străjerești, orice altă persoană fără autorizație de la Comandament neavând voie să practice comerț clandestin, putând deforma imaginea acestei organizații. Sub masca broșurilor străjerești se strecoară ziare, diverse scrieri, reclame care pot deforma ideologia și scopul instituției prin scrieri vătămătoare, subversive și dăunătoare siguranței Statului și ordinii publice*”³⁹.

Prin Înaltul Decret Regal nr. 4321/15 decembrie 1938, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 293 / 16 decembrie, a luat ființă unica organizație politică, controlată direct de regele Carol al II - lea, Frontul Renașterii Naționale (F.R.N.), care în vara anului 1940 s-a transformat în Partidul Națiunii. În Frontul Renașterii Naționale se puteau înscrie toți cetățenii români care împliniseră vârsta de 21 de ani, iar orice altă activitate politică desfășurată de către aceștia era considerată clandestină⁴⁰.

În concepția regelui Carol al II - lea, această organizație politică se dorea a fi o replică la Mișcarea Legionară, pe care, din cauză că nu reușise să și-o subordoneze, a scos-o în afara legii. După înființarea Frontului Renașterii Naționale, foarte mulți oameni și-au exprimat adeziunea, aceasta reprezentând a doua manifestare de atașament a poporului (după plebiscitul din februarie 1938) față de noua stare instaurată de Rege.

³⁸ „Focșani”, Anul I, Nr. 2, Duminică, 16 Iulie 1939, p. 4.

³⁹ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 41 / 1938, f. 290.

⁴⁰ Ibidem, dosar nr. 106 / 1938, f. 298.

Structurile militare ale Frontului Renașterii Naționale erau Gărzile Naționale, cu sarcini precise precum propaganda, informarea, asigurarea ordinii în interiorul partidului și colaborarea cu alte instituții ale Statului. Garda Națională avea rolul de a propaga doctrina politică a Frontului către toate categoriile sociale, ocupându-se, totodată, și de alte aspecte ca: întărirea conceptului de familie ca celulă socială, crearea unei vieți spirituale prin dezvoltarea credinței creștine și propășirea materială prin obligativitatea și cinstirea muncii, precum și spiritul de jertfă pentru Tron și Țară. Garda Națională informa organele Frontului cu privire la starea de spirit din țară și la problemele de interes obștesc, proteja toate manifestările organizate de Front și colabora cu autoritățile civile și militare în vederea pregătirii populației civile pentru apărarea pasivă împotriva atacurilor aeriene. Pe timp de război, membrii nemobilizați ai Gărzii Naționale trebuiau să colaboreze cu organele militare pentru menținerea ordinii și siguranței publice.

La 16 iulie 1939, la Școala Primară de Băieți nr.1 din Focșani, a avut loc o adunare a Gărzilor Naționale Putna, care își aveau sediul în incinta Prefecturii Județului Putna, la camera 34 ⁴¹, ocazie cu care comandantul Gărzii Naționale a județului Putna, Alexandru Bute a prezentat, printre altele, criteriile de selecționare a celor care doreau să devină membri, conform Regulamentului Gărzii Naționale, publicat în „*Monitorul Oficial*” nr. 95 / 1939. Pentru a fi selecționați, doritorii trebuiau să fie membri ai Frontului Renașterii Naționale, să aibă cel puțin 23 ani și să fie știutori de carte ⁴².

Periodic, se organizau adunări ale Gărzilor Naționale din Focșani, cu ocazia cărora se discuta despre importanța Frontului Renașterii Naționale, despre obligațiile ce le reveneau membrilor Gărzii, care, ulterior, a modificat regulamentul de înscriere, fiind acceptate și persoanele trecute de 60 de ani (doar bărbați sănătoși și fără defecte fizice).

⁴¹ „*Focșani*”, Anul I. Nr. 9, Duminică, 3 Septembrie 1939, p. 3 - 4.

⁴² *Ibidem*, Anul I, Nr. 2, Duminică, 16 Iulie 1939, p. 3.

Întrunirile Gărzii Naționale vizau și alte aspecte, precum: specula din comerțul focșănean, educația, activitatea echipelor care însoțeau comisiile numite de Primăria Orașului Focșani, pentru a cerceta în teren situația concentrațiilor și a familiilor sărace etc.⁴³.

Avocatul și deputatul în Adunarea Națională, Petre Băeșu, a fost ales în funcția de președinte al Frontului Renașterii Naționale Putna⁴⁴, „*depușând o persistentă strădanie, animând și observând operațiunile alegerilor de membri*”⁴⁵ pentru organizarea cadrelor acestei organizații din județul Putna.

La 9 mai 1939, a fost decretată o nouă Lege Electorală, care detalia prevederile Constituției, drept de vot având numai știutorii de carte. În luna iunie 1939, s-au desfășurat alegerile pentru Adunarea Deputaților și Senat, la care au participat numai candidații propuși de Frontul Renașterii Naționale, victoria fiind adjudecată, normal, de Frontul Renașterii Naționale. Rezultatele alegerilor au fost următoarele: la categoria ocupații intelectuale cele mai multe voturi le-a adunat Micioara E. George din Focșani, la comerț și industrie a câștigat Vasile Antonescu, tot din Focșani, iar la agricultură primul clasat a fost viticultorul Gheorghe V. Apostoleanu, din zona Panciu - Tecuci. Deputații și senatorii aleși erau obligați să depună jurământul de credință față de Rege și să poarte uniforma Frontului Renașterii Naționale, conform unui Decret emis la 3 iunie 1939⁴⁶.

Între anii 1938 - 1940, viața culturală a Focșanilor a fost bogată în evenimente organizate de diverse instituții de profil, precum : Căminul Cultural „*Regina Elisabeta*”, Căminul Cultural „*Unirea*”, Fundațiile Culturale Regale, Asociația de jocuri și cântece românești „*Hora Unirii*”, Societatea Culturală „*Dante Alighieri*”, Liga Culturală - Secția Focșani, Asociația Culturală a Femeilor Evreice, Biblioteca

---

⁴³ *Ibidem*, Anul I, Nr. 17, Duminică, 29 Octombrie 1939, p. 2.

⁴⁴ *Ibidem*, Anul II, Nr. 32, Duminică, 25 Februarie 1940, p. 1.

⁴⁵ *Ibidem*, Anul II, Nr. 42, Duminică, 19 Mai 1940, p. 3.

⁴⁶ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 96 / 1939, f. 294 - 295.

Publică și Teatrul Comunal „*Maior Gheorghe Pastia*”, Căminul Cultural „*Duiliu Zamfirescu*”⁴⁷.

În primăvara anului 1938, sala Teatrului „*Maior Gheorghe Pastia*” a găzduit o reprezentație susținută de artistul Teatrului Național București, Ion Brezeanu, care se afla într-un turneu cultural - artistic cu ocazia împlinirii a 50 de ani de activitate⁴⁸.

La 5 ianuarie 1939, Teatrul Național a venit la Focșani cu piesa „*Hamlet*”, din distribuție făcând parte și artistul Ion Manolescu, iar la 12 februarie 1939, Marioara Ciuski și Elena Zamora au pus în scenă piesa „*Opt la zero în final*”⁴⁹.

În martie 1939, actorii Teatrului Național București au prezentat la Focșani piesa „*Patima roșie*”. În aceeași lună a anului 1939, au urcat pe scena Teatrului „*Maior Gheorghe Pastia*” și actorii Teatrului „*Alhambra*” din București, care au jucat în comedia „*Vulturul Mării*”, cu participarea marelui actor Grigore Vasiliu Birlic⁵⁰.

La 4 noiembrie 1939, la Teatrul municipal a fost pusă în scenă piesa „*Paianjenu*”, în memoria regretatului A. Herz⁵¹.

O altă reprezentație gustată de publicul focșănean, la 21 decembrie 1939, a fost „*Titanic Vals*”, în rolul principal fiind Tudor Mușatescu⁵².

Nu de puține ori, publicul focșănean a fost invitat la concertele cu piese clasice susținute fanfara Regimentului 10 Dorobanți Putna, sub bagheta dirijorului căpitan Prisecaru⁵³.

În cursul anului 1938, prefectul județului Putna, colonelul Ion Arbore, a reluat inițiativa, începută încă din 1932, de a ridica un bust scriitorului Duiliu Zamfirescu. Statuia a fost opera sculptorului

⁴⁷ *Ibidem*, dosar nr. 41 / 1938, f. 60 - 61.

⁴⁸ *Ibidem*, dosar nr. 110 / 1938, f. 120.

⁴⁹ A.N.Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 90 / 1939, f. 6, 11.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 52, 63.

⁵¹ „*Focșani*”, Anul I, Nr. 17, Duminică, 29 Octombrie 1939, p. 4.

⁵² A.N.Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 90 / 1939, f. 150.

⁵³ „*Focșani*”, Anul I, Nr. 9, Duminică, 3 Septembrie 1939, p. 2.

Ion Jalea, iar costurile realizării acesteia s-au ridicat la 100.000 lei. Această operă de artă, din bronz patinat, a fost dezvelită la 16 octombrie 1938, în prezența unui public numeros format din membri ai familiei și diferite personalități: Henriette N. Lenguceanu, Mariana Zamfirescu - Rarincescu, Catrina Remer, Maricela Zamfirescu, Elena Zamfirescu, Gabriela Mincu, Ștefania Remer, Laura Zamfirescu, Eliza I. Mincu, Marieta Slăvescu, Mișu Bogdan, Marin Simionescu - Râmniceanu, N. Z. Vasiliu, Ion Marin Zaharia, Ion Pillat, Grigore Tancu, Tzigara - Samurcaș etc. În timpul celui de - Al Doilea Război Mondial, bustul din bronz a dispărut și abia după 1954 a fost reșezată o copie, în Grădina Publică ⁵⁴.

Subsecția de conferințe a Fundațiilor Culturale Regale, condusă de profesorul Ion Diaconu și prim - procurorul Gheorghe Tatulescu, a ținut în ziua de 28 martie 1940, cea de a 49 - a reuniune, la care a participat profesorul universitar George Fotino, cu tema „*O boieroaică din vremea renașterii românești - Zinca Golescu*”.

Tot în luna martie 1940, Căminul Cultural „*Duiliu Zamfirescu*” a organizat o șezătoare literară intitulată „*Șezătoarea primăverii*”, la care au participat scriitori grupați în jurul revistei „*Universul literar*”. Evenimentul a avut loc la Teatrul Comunal „*Maior Gheorghe Pastia*”, luând cuvântul personalități marcante ale literaturii române, precum: Mircea Eliade, Nicolae Crevedia, Theodor Scarlat, Virgil Carianopol, Matei Alexandrescu, Emil Botta, Radu Gyr, Ștefan Baciuc etc. Banii adunați în urma acestui eveniment au fost virăți în contul fondului de ajutorare a concentraților.

La 9 iunie 1940, a avut loc, în localul Școlii Primare de Băieți nr. 4, adunarea generală a Căminului Cultural „*Regina Elisabeta*”, prilej cu care profesorul Spiridon Lăduncă a menționat faptul că chiar dacă „*din cauza vremurilor tulburi activitatea Căminului Cultural a trebuit să fie cu mult mai restrânsă decât în alți ani, delegația*

---

⁵⁴ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 132 / 1938, f. 28, 36.

permanentă a organizat o serie de șezători culturale și artistice care au fost mult gustate de public”⁵⁵.

În luna aprilie a anului 1940, Ministerul de Interne a transmis Prefecturii Județului Putna, ca prin organele sale subalterne să dea ordine „*tuturor trupelor și înjghebărilor teatrale particulare și în special celor minoritare, ca la sfârșitul spectacolelor, executarea imnului regal să aibă loc de îndată după terminarea reprezentației, cu cortina ridicată și cu toți artiștii care au luat parte la ultimul tablou, iar textele pieselor din orice categorie, odată aprobate de Direcția Generală a Teatrelor și Operelor Române, urmează a fi executate întocmai fără îngăduința de a se introduce nimic ulterior”⁵⁶.*

Un alt aspect care frământa autoritățile focșănene l-a reprezentat problema edilitară cu care se confrunta orașul de pe Milcov.

Ziarul „*Focșanii*” nota la 16 iulie 1939, faptul că „*de 20 de ani nu s-a făcut nimic în acest târg . S-au întors doar pietrele de pe străzi și s-a așternut pietriș pe ici, pe colea*”.⁵⁷

Orașul avea 204 străzi cu o lungime totală de 74 km, din care șoseluite 43 de km, fără șosea 5 km, cele pavate cu piatră cubică însumau 3 km, iar străzile cu bolovani măsurau 23 km. La cei 74 de km de drumuri existau doar 20 de căruțe care adunau gunoiul menajer, numărul acestora fiind insuficient și din această cauză Focșanii sufereau din punct de vedere sanitar. Se spera ca primarul Ștefan Dimitriu, secondat de Romulus Negruzț și Ion Romanoaie, să schimbe aspectul orașului.

Evenimentele de pe scena politică românească s-au precipitat în cursul anului 1940, cedarea Basarabiei și a Nordului Bucovinei, a Cadrilaterului, precum și acceptarea Dictatului de la Viena au determinat falimentul regimului de autoritate monarhică și la

---

⁵⁵ „*Focșanii*”, Anul II, Nr. 47, Duminică, 23 Iunie 1940, p. 3.

⁵⁶ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 110 / 1938, f. 98.

⁵⁷ „*Focșanii*”, Anul I, Nr. 2, Duminică, 16 Iulie 1939, p. 1.

6 septembrie 1940, regele Carol al II-lea a lansat un Apel către români prin care își anunța abdicarea.

Deși restrânse la o perioadă scurtă de timp, atât cât a durat momentul dictaturii regale în istoria națională, mărturiile documentare și arhivistice de mai sus capătă, pe de o parte, o semnificație particulară, pe de alta, una generală.

O semnificație particulară, pentru că acestea schițează adoptarea și adaptarea organelor administrative locale la noua și inedita stare politică în care intrase România între anii 1938 - 1940.

O semnificație generală, pentru că probează faptul că și orașul Focșani s-a înscris în coordonatele definitorii ale momentului, ca încă unul din argumentele cu care se poate opera în reflectarea istoriografică a României în timpul dictaturii regale.